

Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22007>

Özet

Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Ölçeği, sporcuların profesyonel futbol ortamında antrenörleriyle olan ilişkilerinden kaynaklanan stres faktörlerini sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Türk sporcu popülasyonu için Kadir Yıldız ve Erol Polat tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen bir uyarlama çalışması sonucunda Türkçeye kazandırılmıştır. Ölçeğin temel amacı, antrenör-sporcu dinamiklerinde algılanan baskı, beklenti ve iletişim sorunlarının sporcunun psikolojik durumu üzerindeki etkisini nicel olarak belirlemektir. Bu çalışma, ölçeğin yerel kültür ve spor ortamına uygunluğunu sağlamak üzere gerekli geçerlik ve güvenirlilik analizlerini içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Futbol, **Stres**, Antrenör-Sporcu ilişkisi, Psikolojik Baskı, Uyarlama, Psikometri, Spor Psikolojisi, Geçerlik, Güvenirlilik

Yazarlar

Kadir YILDIZ, Erol POLAT

Amaç

Ölçeğin temel amacı, futbolcuların antrenörleriyle ilişkilerinde yaşadıkları stres kaynaklarını belirlemek ve bu kaynakların şiddetini ölçmektir. Sporcuların performans kaygıları, antrenörün taktiksel kararları, iletişim tarzı ve beklentileri gibi faktörlerin yarattığı stres düzeyini tespit ederek, spor psikologlarına ve antrenörlere müdahale stratejileri geliştirmeleri için veri sağlamaktır. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünü koruyarak Türk kültürüne özgü dilsel ve bağlamsal uygunluğunu test etmeyi hedeflemiştir.

Bu ölçek, spor bilimleri alanında çalışan araştırmacılar için antrenör-sporcu ilişkisinin kalitesini ve bunun sporcu refahı üzerindeki etkilerini inceleme fırsatı sunmaktadır. Ölçeğin kullanımı sayesinde, özellikle yüksek rekabet ortamlarında stresin yönetilmesi ve önlenmesi konusunda bilimsel temelli yaklaşımlar geliştirilebilir.

Yapı

Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Ölçeği, sporcuların algıladığı stresin spesifik boyutlarını ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Bu yapı genellikle antrenörün davranışları, antrenman metotları, maç öncesi ve sonrası talimatları ile kişisel geri bildirimleri gibi konular etrafında şekillenir. Ölçek, antrenörden kaynaklanan baskının bilişsel ve duygusal bileşenlerini yakalamayı amaçlar.

Ölçeğin ölçtüğü temel psikolojik yapı, sporcunun antrenörle olan etkileşiminden kaynaklanan ve performansın veya genel refahın olumsuz etkileme potansiyeline sahip olan algılanan tehdit veya zorluk durumlarıdır. Bu stres kaynakları, genellikle antrenörün adaletsizliği, yetersiz iletişimi veya aşırı yüksek beklentileri gibi alt boyutlara ayrılmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin Türk popülasyonu için geçerlik çalışmaları, yapısal geçerliği kanıtlamaya odaklanmıştır. Yıldız ve Polat (2020) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin orijinal yapılarının Türkçe formda da geçerli olup olmadıkları incelenmiştir. Yapılan analizler, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen teorik yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermiştir.

Genellikle bu tür uyarlama çalışmaları, Doğrusal Faktör Analizi (DFA) kullanılarak ölçeğin faktör yapılarının orijinal modele uyumu incelenir. İçerik geçerliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmıştır; yapı geçerliği ise istatistiksel yöntemlerle desteklenmiştir, bu da ölçeğin futbol ortamındaki antrenör kaynaklı stresi doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik

Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ortaya koymaktadır. Uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) incelenmiştir. Yüksek Cronbach's Alpha değerleri, ölçek maddelerinin homojen olduğunu ve aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü işaret eder.

Bu tür ölçeklerde güvenirlik, genellikle tüm ölçek için ve her bir alt boyut için ayrı ayrı rapor edilir. Yüksek iç tutarlılık, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı sporcu gruplarında kullanıldığında dahi benzer sonuçlar üreteceği anlamına gelir, bu da ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanıma güvenilirliğini artırır.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliğini test etmek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmanın başlangıcında dikkate alındığında, araştırmacılar tarafından ya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ya da Doğrusal Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin kaç temel boyuttan oluştuğunu ve her bir maddenin hangi boyuta yüklendiğini belirlemeyi amaçlamıştır.

Elde edilen faktör yapıları, antrenör-sporcu etkileşimindeki stres kaynaklarının birden fazla, ancak birbiriyle ilişkili alt boyutta toplandığını göstermektedir. Bu alt boyutlar, antrenörün performans beklentileri, kişisel eleştirisi ve iletişim eksikliği gibi spesifik stres alanlarını temsil eder. Faktör analizi sonuçları, ölçeğin teorik yapılarının Türk popülasyonunda da geçerli olduğunu bilimsel

olarak desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatında kullanılır (Kesin format bilgisi için orijinal makaleye başvurulmalıdır).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama çalışması sonrası)

Popülasyon Grubu: Profesyonel ve amatör futbolcular

Yaş Grubu: Genellikle ergenlik dönemi sonrası (15 yaş ve üzeri) futbolcular

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli liglerde (Süper Lig, 1. Lig, vb.) mücadele eden futbolcular üzerinde uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Katılımcılar, antrenörleriyle yaşadıkları stres kaynaklarını belirtilen derecelendirme sistemi üzerinden değerlendirirler.

Anahtar Kelimeler

Futbolcu, Antrenör, Sporcu Stresi, **Geçerlik**, **Güvenirlilik**, Türk Popülasyonu, Spormetre, Psikolojik Değerlendirme

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Orijinal kaynakta Kadir YILDIZ için belirtilen e-posta adresi: kadiryildiz80@hotmail.com

Yazın Adresi: Detaylı kurumsal adres bilgisi orijinal kaynakta belirtilmemiştir. Sorumlu yazar: Kadir YILDIZ.

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Yıldız ve Polat (2020) çalışmasıyla Türkçeye uyarlanmıştır. Testin yayın yılı **2020**'dir. Ölçeğin ticari kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Kadir YILDIZ ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

PDF Ba?lant?s?: <futbolda-antrenor-sporcu-stres-olcegi-toad.pdf>

Kaynaklar

Y?ld?z, K. ve Polat, E. (2020). Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Kaynaklar? Ölçeği ile Futbolda Medya Stres Kaynaklar? Ölçeği'nin Türk pop?lasyonu için geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Spormetre-The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 18(3), 146-156. <http://dx.doi.org/10.33689/spormetre.736068>

Futbolda Antrenör-Sporcu Stres Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Bu ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde do?rudan sa?lanmam??tır. Maddelerin tam ve do?ru metnine ula?mak için yukarıda belirtilen akademik referans makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.